

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره یازدهم ، شماره سی و نهم ، بهار ۱۴۰۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۳/۱۲

صفحات: ۴۵ - ۷۴

شناسایی و اعتبارسنجی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی تأثیرگذار در

جهش تولید: رویکردی آمیخته

فرشید یغمایی^۱، رضا دارابی^{۲*}

چکیده

پژوهش حاضر بمنظور شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید و اعتبارسنجی آن مبتنی بر روش‌شناسی آمیخته با رویکرد اکتشافی صورت گرفته است. جامعه آماری برای مرحله کیفی شامل اساتید دانشگاهی، مدیران خبره شرکت‌های شهرک صنعتی سمنان و مسئولین ارگانهای مرتبط می‌باشند. برای مرحله کمی، در برگزیده کلیه مدیران و کارشناسان ارشد شرکت‌های یاد شده بوده است. نمونه آماری بخش کیفی با رویکرد هدفمند قضاوتی به تعداد ۱۷ نفر و در بخش کمی به روش طبقه‌ای تصادفی به تعداد ۳۳۵ نفر انتخاب گشت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها در مرحله اول شامل مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان و در مرحله دوم پرسشنامه ۶۷ سوالی می‌باشد که روایی آن به روش محتوایی و پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ (۰/۸۴۷) تأیید گشت. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از روش تحلیل مضمون و داده‌های کمی به روش تحلیل عامل تأییدی در نرم افزار Amos ۲۶ انجام شده است. نتایج بخش کیفی نشان داد که مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید شامل سه حوزه رفتاری (محتوایی)، ساختاری و زمینه‌ای (محیطی) بوده‌اند که هرکدام نیز دارای زیر عواملی بوده‌اند. همچنین نتایج بخش تحلیل عامل تأییدی حاکی از آن است که مدل اندازه‌گیری هر یک از سه مؤلفه یاد شده از برازش بالایی برخوردار بوده‌اند. در بین مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی، شاخص "فرهنگ متفاوتی تولید" با بار عاملی ۰/۹۸۲، در بین مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی، "نظام‌ها و نهادهای بسترساز تولید" با بار عاملی ۰/۹۸۰، و در بین مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی، "تهدیدات پیرامونی" با بار عاملی ۰/۹۷۰ بیشترین حمایت را از مؤلفه خود داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها: امنیت اقتصادی، جهش تولید، تحلیل مضمون، تحلیل عامل تأییدی.

۱ - فارغ التحصیل کارشناسی ارشد دانشگاه تهران (مدیریت بازرگانی گرایش بازاریابی) - farshid.yaghmaei@gmail.com

۲ - دکتری علوم اقتصادی - سمت: عضو هیئت علمی گروه امور مالی دانشگاه علوم انتظامی امین - rd.bi.1980@gmail.com

۱- مقدمه:

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) بارها تأکید فرموده‌اند، «تولید» ستون فقرات اقتصاد مقاومتی است و ضروری است در راستای جهش تولید گام‌های بلندی برداشته شود. از این رو، در چند سال اخیر، رهبر معظم انقلاب به نام‌گذاری سال‌ها در راستای حمایت از تولید ملی پرداخته‌اند، بطوری که سال ۱۳۹۶ «اقتصاد مقاومتی، تولید و اشتغال»، سال ۱۳۹۷ «حمایت از کالای ایرانی»، سال ۱۳۹۸ «رونق تولید» و سال ۱۳۹۹ نیز «جهش تولید» نام‌گذاری شده است. همچنین اخیراً ایشان در نام‌گذاری سال ۱۴۰۰، به "موانع‌زایی و پشتیبانی از تولید" اشاره فرموده‌اند. جهش تولید می‌تواند بسیاری از ضعف‌ها را مرتفع و آثار و پیامدهای مثبتی در اقتصاد کشور آشکار سازد. رفع مشکل بیکاری، افزایش درآمد خانوارها، افزایش درآمد دولت از بخش مالیات، کاهش وابستگی به نفت، جلوگیری از خام‌فروشی، افزایش صادرات، حفظ ارزش پول ملی و تأمین ثبات اقتصادی، از جمله این آثار است که ضرورت پیگیری و تلاش مجدانه تحقق جهش تولید را برای مسئولین و مردم روشن می‌سازد (شکاری، ۱۳۹۴).

استفاده و فعال‌سازی ظرفیت‌هایی مانند استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهمتر از همه، نیروی انسانی متعهد و کارآمد و جوان، نوید بخش شکوفایی اقتصاد ایران خواهد بود. شکوفایی اقتصاد باعث خواهد شد دشمن که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف آراییی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وادار شود (ریوف، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، به باور صاحب‌نظران حوزه اقتصاد نیز، جهش تولید می‌تواند بسیاری از ضعف‌ها را مرتفع و آثار و پیامدهای مثبتی در اقتصاد کشور آشکار سازد (شکاری، ۱۳۹۴). با این حال موانع بسیاری در مسیر جهش تولید وجود دارد که مانع از دستیابی به اهداف ترسیم شده در رابطه با این مقوله می‌شود. در این بین، امنیت اقتصادی یکی از مهمترین بسترسازهای حرکت جریان تولید در کشور می‌باشد.

۲- طرح مسئله

در یک نگاه کلی، امنیت اقتصادی فضایی است برآمده از یک نظام متشکل از نهادهای کارآمد مالی، قضایی و اداری، سیاست‌گذاری‌های مناسب، باثبات و قابل اعتماد دولت،

قانون‌گذاری شفاف و به جا که، فضای مناسب را برای فعالان اقتصادی فراهم می‌کند. چرا که فعالان اقتصادی در فضای پرمخاطره و بدون امنیت اقدام به سرمایه‌گذاری نخواهند کرد و سرمایه خود را به خطر نخواهند انداخت (صادقی و همکاران، ۱۳۹۳). امنیت اقتصادی را می‌توان مجموعه‌ای به هم پیوسته از متغیرها و عوامل اقتصادی به شمار آورد که ماهیتی اقتصادی دارند، اما تأثیر گذاری و تأثیرپذیری آن‌ها به محدوده اقتصادی محدود نشده و حوزه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی را نیز در بر می‌گیرند (غلامی، ۱۳۹۶).

هر چه کشوری از این منظر در وضع بهتری باشد و پیش‌بینی‌ها و انتظارات از آن امیدوار کننده‌تر باشد، سرمایه‌گذاری برای گسترش رابطه تجاری با چنین کشورهایی می‌تواند تأمین منابع اقتصادی کشور در بلندمدت را تضمین نموده و ریسک مبادلات را کاهش دهد. هر چه کشوری از جایگاه نامناسب‌تری برخوردار باشد ریسک سرمایه‌گذاری در گسترش روابط تجاری با آن‌ها کمتر خواهد بود (شکاری، ۱۳۹۴). از سوی دیگر، امنیت اقتصادی به شدت رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری و در نهایت قدرت رقابتی و قیمت تمام شده محصولات تولیدی یک کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد (تاو^۱ و همکاران، ۲۰۱۹).

بطور کلی، نتایج مطالعات مختلف انجام شده این واقعیت را بیان می‌کند که امنیت اقتصادی، ترکیبی از چندین شاخص متفاوت بوده و در مطالعات مختلف این شاخص‌ها لزوماً یکسان نیست (غلامی، ۱۳۹۶). از آنجایی که یک تعریف و شاخص مورد اجماع در خصوص امنیت اقتصادی در مطالعات صورت گرفته وجود ندارد، از این رو ضروری است که در پژوهشی به شناسایی و تبیین مؤلفه‌های امنیت اقتصادی پرداخته شود. بی‌شک، شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی تأثیرگذار بر جهش تولید باعث می‌گردد که بسترهای تأمین امنیت اقتصادی برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی به منظور توسعه فعالیت‌های مرتبط با تولید را فراهم نماید و آنان با ریسک سرمایه‌گذاری کمتر به دنبال تأمین منابع مالی مورد نیاز برای ایجاد کسب و کارهای جدید، توسعه و بروز رسانی سامانه‌های تولید، ارتقای سطح تولید و افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه‌های تولید و ... باشند. تحقق این امر منتج به جهش تولید همه‌جانبه در کشور گردیده و علاوه بر برطرف ساختن چالش‌های اجتماعی امروز کشور که عمدتاً ناشی از بیکاری جوانان و پایین بودن سطح درآمد خانوارها خواهد بود، از سایر جنبه‌ها منتج به

قدرتمندتر شدن کشور در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و نظامی در سطح منطقه و جهان خواهد شد.

در این راستا، با توجه به ضرورت مانع‌زدایی و پشتیبانی از "جهش تولید" که از سوی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) مطرح گردیده است، به نظر می‌رسد که در آغاز بایستی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی تأثیرگذار در جهش تولید شناسایی گردند. در نتیجه در این رهیافت تلاش شده است با در نظر گرفتن شرکت‌های شهرک صنعتی سمنان به عنوان مورد مطالعه، به شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی تأثیرگذار در جهش تولید شرکت‌های مذکور پرداخته و در گام بعدی به اعتبارسنجی مدل‌های اندازه‌گیری آنان بپردازد.

۳- مروری بر مبانی نظری و پیشینه‌های تجربی پژوهش

محققان براین باورند که اگرچه برخی ناامنی‌ها برای پویایی اجتماعی-اقتصادی و توسعه جوامع ضروری است، با وجود این، بدون داشتن امنیت پایه انسان‌ها قادر به اتخاذ تصمیم‌های عقلایی نیستند (کوال و همکاران^۱، ۲۰۱۹). امنیت مفهومی است متحول، گسترده، همه جانبه‌نگر که در قلمروهای نظامی، سیاسی، اجتماعی، زیست محیطی و اقتصادی قابل بررسی است (نیکولنکو و همکاران^۲، ۲۰۱۸). امنیت یعنی داشتن آسودگی و آرامش خاطر و دور بودن از هر گونه اضطراب و نگرانی و ترس و هراس که برای دستیابی به چنین امنیتی، باید تمامی حقوق و آزادی‌های فرد-جامعه از جمله حقوق سیاسی، اقتصادی و اجتماعی آنان رعایت گردد (هوباریه و همکاران^۳، ۲۰۱۶).

اولویت امنیتی کشورها در دوران جنگ سرد بیشتر در مقابل تهدیدات نظامی و اطلاعاتی موضوعیت داشت و به دلیل شرایط حاکم، امنیت اقتصادی چندان مورد توجه کشورها قرار نمی‌گرفت. با پایان یافتن مجادلات سیاسی و نظامی و آغاز فصل جدید در تعاملات بین‌المللی، این اولویت‌ها نیز دچار تغییرات و تحولات فراوانی گردید. کشورها برای رسیدن به پیشرفت و توسعه اقتصادی، امنیت اقتصادی را بیش از پیش مورد توجه قرار دادند، چرا که متوجه شدند با ایجاد بستری آرام و کم‌مخاطره می‌توانند از سرمایه‌گذاری

^۱ - Koval et al.

^۲ - Nikolenko et al.

^۳ - Hubariva et al.

داخلی حمایت کرده و راه را برای ورود هر چه بیشتر سرمایه‌های خارجی به داخل کشورشان فراهم کنند. در این راستا سعی نمودند عواملی را که امنیت اقتصادی را کاهش می‌دادند از بین ببرند و عوامل افزایش دهنده امنیت اقتصادی را تقویت نمایند (عطوفی و جاویدان داروگر، ۱۳۹۲).

امنیت اقتصادی، بُعد حیاتی امنیت در دنیای معاصر است که در همه سطوح فردی، اجتماعی و ملی توجه نظریه پردازان را به خود جلب کرده است. این وجه از امنیت گرچه در تاریخ زندگی اقتصادی بشر همیشه به نوعی وجود داشته، در بستر «جهانی شدن» ابعاد و ویژگی‌هایی تازه یافته که اهمیت آن را بشکل فزاینده‌ای افزایش داده است (دهمرده قلعه نو و همکاران، ۱۳۹۸). امنیت اقتصادی عبارت است از: میزان حفظ و ارتقای شیوه زندگی مردم یک جامعه از طریق تأمین کالاها و خدمات، هم از مجرای عملکرد داخلی و هم حضور در بازارهای بین‌المللی. در حالی که به طور سنتی امنیت اقتصادی دو عنصر اصلی یکی استفاده از امکانات اقتصادی به عنوان یک اهرم، و دیگری، بنیان اقتصادی قدرت نظامی داشته است، افزایش وابستگی متقابل اقتصادی و سیاسی شدن فزاینده موضوعات اقتصادی باعث ایجاد آسیب‌پذیری بیشتر دولت‌های ملی شده است، زیرا این واحدها بیش از هر زمانی در گذشته برای تأمین نیازمندی‌های زندگی روزمره به یکدیگر وابسته‌اند (واسیلو و همکاران^۱، ۲۰۱۳).

امنیت اقتصادی، وضعیت باثباتی از شرایط و ساختار فعلی و افق معلوم و روشنی از آینده است که در آن فرد، جامعه، سازمان و دولت احساس رهایی از خطر کرده و به طور بهینه می‌توانند به تولید، توزیع و مصرف ثروت بپردازند (کوکلین^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). به عبارت دیگر یک جامعه را زمانی می‌توان از لحاظ اقتصادی ایمن دانست که ثبات در آن جامعه وجود داشته و خانوارها و بنگاه‌ها به عنوان مهمترین نهادهای اقتصاد و بازار بتوانند در محیط رقابتی سالم و با میزان اطلاعات یکسان به بهینه‌سازی رفتار خود بپردازند (محبی، ۱۳۸۹). امنیت اقتصادی عبارت است از آزادی از هر نوع ترس، شک و ابهام در بلا اجرا ماندن تعهدات و مطالبات و در عین حال حصول اطمینان از برخورداری از ثمره فعالیت‌هایی که در زمینه تولید ثروت و توزیع و مصرف آن صورت می‌گیرد (کوال و همکاران، ۲۰۱۹).

^۱ - Vasilev et al

^۲ - Kuklin

پر واضح است که مقوله امنیت اقتصادی، یک حوزه مجزا و مستقل از مسایل اجتماعی، فرهنگی، قضایی و ... نیست، بلکه واقعیتی است وابسته، مرتبط و همبسته با امنیت ملی که از جنبه های امنیت فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، نظامی، قضایی و ... متأثر بوده و بر آنها اثرگذار است (ریوف، ۱۳۹۷). امنیت اقتصادی فضایی است برآمده از یک نظام متشکل از نهادهای کارآمد مالی، قضایی و اداری، سیاست گذاری های مناسب، باثبات و قابل اعتماد دولت، قانون گذاری شفاف و به جا که، فضای مناسب را برای فعالان اقتصادی فراهم می کنند. چرا که فعالان اقتصادی در فضای پرمخاطره و بدون امنیت اقدام به سرمایه گذاری نخواهند کرد و سرمایه خود را به خطر نخواهند انداخت (صادقی و همکاران، ۱۳۹۳). امنیت اقتصادی را می توان مجموعه ایی به هم پیوسته از متغیرها و عوامل اقتصادی به شمار آورد که ماهیتی اقتصادی دارند، اما تأثیرگذاری و تأثیرپذیری آن ها به محدوده اقتصادی محدود نشده و حوزه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و نظامی را نیز در بر می گیرند (غلامی، ۱۳۹۶).

توسعه و امنیت اقتصادی تنها در دامن جامعه ای ایمن و به دور از ناهنجاری های گسترده اجتماعی و فرهنگی متصور خواهد بود. در این راستا مهمترین امری که می تواند راهگشا بوده و بسیاری از موانع اجتماعی توسعه را مرتفع سازد، مقوله «آموزش» است (هاشمیان فر و همکاران، ۱۳۹۲). از سوی دیگر، وجود امنیت اقتصادی و مهمتر از آن ابراز و تبلیغ این مهم در راستای ایجاد احساس امنیت، تا حد زیادی به وجود امنیت سیاسی و نظامی وابستگی دارد. به عبارت دیگر وجود چالش های سیاسی اعم از داخلی و خارجی، همواره به عنوان سدی در مقابل توسعه اقتصادی مطرح بوده، در چنین شرایطی، آحاد جامعه از تولید کارآفرینی و فن آوری و به طور کلی از حالت عادی اقتصادی خارج شده و با ورود به فضای هرج و مرج اقتصادی، سال های سال از توسعه عقب خواهند ماند (دهمرد قلعه نو، ۱۳۹۸). این مهم به حدی در امور اقتصادی نفوذ یافته که حتی امنیت سیاسی منطقه ای را نیز باید به شرایط تحصیل و نیل به امنیت اقتصادی یک کشور افزود. در این زمینه روابط دیپلماتیک یک کشور و مسایلی همچون اعمال تحریم های بین المللی نیز قابل تأمل است (هاشمیان فر و همکاران، ۱۳۹۲).

همچنین، امنیت حقوقی و قضایی به عنوان یکی از مقدمات اساسی و زیر ساخت های ضروری در مسیر تحقق امنیت اقتصادی در تمامی نظام های حقوقی و اقتصادی جهان مطرح می باشد. علت این وابستگی شدید نیز ختم شدن تمامی مسایل

و معضلات هر کشور به سیستم قضایی آن کشور است. به بیان دیگر، هنگامی که سرمایه‌گذار از صحت و سرعت رسیدگی‌های قضایی و عادل بودن قضاات کشور سرمایه‌پذیرطمینان داشته باشد، دیگر دغدغه‌چندانی برای سرمایه‌گذاران در آن کشور نخواهد داشت (شکاری، ۱۳۹۴).

این در حالی است که فقدان امنیت اقتصادی در کشور، خود منشأ افزایش ناامنی در سایر زمینه‌ها نیز می‌باشد. در این رابطه تحقیقات نشان می‌دهد که عوامل متعددی در ایجاد ناامنی اقتصادی در کشورها تأثیرگذار بوده است که برخی از مهمترین آنان عبارتند از: تشدید رقابت، جهانی شدن تولید، تغییر در روش‌های تولید، رشد سوداگری مالی و رشد ابداعات فنی. این عوامل پویا فشارهایی بی سابقه بر امنیت زندگی تحمیل کرده است که برای گروه‌های مختلف در کشورهای مختلف به اشکال متفاوتی جلوه‌گر می‌شود. در اغلب کشورها یک بخش اصلی ناامنی، تشدید مسئله بیکاری است. حتی کشورهایی که وضعیت خوبی به لحاظ اشتغال دارند، با مشکلاتی مواجه می‌شوند که امنیت اشتغال را به خطر می‌اندازد (عطوفی و همکاران، ۱۳۹۲). این منابع ناامنی اقتصادی از طریق تغییر سیاست دولت‌ها در امر توزیع مجدد درآمدها و تأمین اجتماعی تقویت شده است، زیرا بسیاری دولت‌ها یارانه اقلام پرمصرف را حذف کرده، عوارض خدمات اجتماعی را افزایش داده و سطح و دامنه منافع ذیل برنامه‌های رفاهی و تأمین اجتماعی را کاهش داده‌اند. همچنین ساختارهای فامیلی و انجمنی نیز همراه با جهانی شدن تحت تأثیر قرار گرفته‌اند و لذا در پاسخ دادن به شرایط بد اقتصادی کمتر کارآمدند. از سوی دیگر، نهادهای مذهبی و مردمی تلاش دارند این نقیصه را برطرف کنند اما تأثیر چندانی ندارند (صیادزاده و همکاران، ۱۳۹۲).

امنیت اقتصادی به عنوان مهم‌ترین شاخص توسعه یافتگی دو بُعد دارد (صادقی و همکاران، ۱۳۹۳):

امنیت سرمایه‌گذاری: امنیت سرمایه‌گذاری چارچوب نهادینه‌ای از شرایط اجتماعی، سیاسی و حقوقی است که اعتماد پس‌اندازکنندگان و سرمایه‌گذاران را جلب کرده و امنیت جانی افراد و امنیت حقوقی معاملات را تضمین می‌کند. شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری عبارتند از: ثبات سیاسی و سیاست‌گذاری صحیح اقتصادی، مشارکت مردمی

در پرتو آزادی‌های مدنی، حقوقی و سیاسی، نظام حقوقی سالم در پرتو حاکمیت قانون و کاهش خطر ابطال قراردادهای توسط دولت، نظام اداری سالم در پرتو کاهش میزان فساد مالی، کاهش میزان خشونت سیاسی در پرتو کاهش تنش‌های قومی، خطر جنگ‌ها و منازعات داخلی و میزان تروریسم سیاسی.

امنیت اشتغال و درآمد: امنیت اشتغال و درآمد، به معنای طرد هرگونه فشار خارج

از کنترل افراد یک جامعه در مسیر اشتغال و کسب درآمد برای دستیابی به سطح متوسط رفاه اقتصادی آن جامعه است. طبیعی است امنیت اشتغال و درآمد در امتداد یا همراه با امنیت سرمایه‌گذاری امکان‌پذیر خواهد بود؛ بنابراین شاخص‌های پنج‌گانه برای امنیت سرمایه‌گذاری باید ملاک در این سطح از امنیت باشد. در ادبیات اقتصادی بعد دیگری نیز برای امنیت اقتصادی در نظر گرفته شده، که در دستور کار امنیت ملی هر کشور قرار دارد. این بعد را می‌توان "امنیت اقتصادی دولت" نامید؛ که با دو شاخص "دسترسی سریع کشورها به کالاهای ضروری و راهبردی" و "رشد نسبی اقتصادی کشور" ارزیابی می‌شود.

در عین حال، مبتنی بر منویات مقام معظم رهبری، «تولید» کلید اصلی رفع مشکلات فعلی کشور است. در این راستا، معظم‌له سال ۱۳۹۹ را سال «جهش تولید» نامگذاری کردند و در ادامه اخیراً، سال ۱۴۰۰ را سال تولید، پشتیبانی و مانع‌زدایی نامیدند. بر مبنای این راهبرد کلان، به نظر می‌رسد ایجاد امنیت اقتصادی در کشور، یکی از مهم‌ترین پشتیبان‌کننده جهش تولید باشد که بسیاری از موانع پیش‌رو را برطرف خواهد ساخت. در نتیجه ضروری است که به شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی پشتیبان جهش تولید در کشور پرداخته شود.

با جمع‌بندی از پیشینه‌های تجربی می‌توان بیان کرد در تحقیقات پیشین عمدتاً بر مؤلفه‌های امنیت اجتماعی و نقش آن در جامعه پرداخته شده است و در کمتر پژوهشی به مقوله امنیت اقتصادی و بویژه شناسایی مؤلفه‌های آن پرداخته شده است. همچنین نتایج پژوهش‌های انجام شده در حوزه امنیت اقتصادی نشان می‌دهد که در این پژوهش‌ها دسته‌بندی جامع از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی ارائه نگردیده است. به عبارت دیگر، در این مطالعات ترکیبی از چندین شاخص متفاوت ارائه شده و در مطالعات مختلف این شاخص‌ها لزوماً یکسان نیست. از آنجایی که دسته‌بندی جامع از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی در مطالعات صورت گرفته وجود ندارد، از این رو ضروری است که در راستای پوشش خلأ تحقیقاتی موجود،

در این پژوهش به شناسایی و تبیین مؤلفه‌های امنیت اقتصادی پرداخته شود و سپس به اعتبارسنجی مدل‌های اندازه‌گیری پرداخته شود.

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از منظر هدف، کاربردی و از جهت راهبرد اجرای پژوهش، توصیفی از نوع اکتشافی می‌باشد. از منظر روش گردآوری داده‌ها این پژوهش به دو شکل مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی (با استفاده از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه) انجام شده است و از نظر نوع داده، در زمره تحقیقات آمیخته (کیفی- کمی) دسته‌بندی می‌شود. همچنین این مطالعه در هر دو بخش کیفی و کمی از نوع پژوهش‌های تک مقطعی می‌باشد. در عین حال پارادایم نظری-فلسفی که این پژوهش برآن اساس بنا شده است از نوع آمیخته تفسیرگرا-اثبات‌گرایی است.

جامعه آماری برای مرحله کیفی، شامل اساتید دانشگاهی مرتبط با اقتصاد و تولید، مدیران خیره شرکت‌های شهرک صنعتی سمنان و مسئولین ارگانهای مرتبط می‌باشند. نمونه‌گیری در این بخش با رویکرد هدفمند قضاوتی تا سرحد اشباع نظری داده‌ها انجام و تعداد ۱۷ نفر خیره شناسایی و در فرآیند مصاحبه مشارکت داده شدند. همچنین جامعه آماری برای مرحله اعتبارسنجی الگو، شامل کلیه مدیران و کارشناسان ارشد شرکت‌های شهرک صنعتی سمنان بوده است که از نوع محدود می‌باشد. نمونه آماری این بخش به تعداد ۳۳۵ نفر مبتنی بر قواعد حجم نمونه در روش معادلات ساختاری محاسبه و پرسشنامه‌ها به روش طبقه‌ای تصادفی در بین آنان توزیع شده است.

این پژوهش در دو بخش کلی انجام شده است. در بخش اول با رویکرد کیفی و با استفاده از ابزار مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید پرداخته شده است. همچنین در بخش دوم با رویکرد کمی و با استفاده از ابزار پرسشنامه به ارزیابی و اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری ارائه شده برای هر یک از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی شناسایی شده در مرحله نخست پژوهش با روش تحلیل عامل تأییدی پرداخته شده است. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه به روش تحلیل مضمون (تم) شش مرحله‌ای

کلارک و براون^۱ (۲۰۰۶) و داده‌های کمی احصا شده از پرسشنامه به روش تحلیل عامل تأییدی با نرم‌افزار Amos ۲۶ انجام شده است.

برای اطمینان از روایی نتایج مصاحبه و تحلیل مضمون از معیار مقبولیت^۲ و قابلیت تأیید^۳ استفاده شد. جهت افزایش مقبولیت از روش‌های بازنگری توسط شرکت‌کنندگان در مصاحبه بهره‌برداری شد. همچنین برای قابلیت تأیید در مرحله پایانی، طبقات به دست آمده به سه نفر از مشارکت‌کنندگان اولیه به منظور بازبینی و تأیید برگردانده شد و نکات پیشنهادی اعمال گردید. برای محاسبه پایایی مصاحبه نیز از روش بازآزمون استفاده گردیده است. در این راستا از بین مصاحبه‌های انجام‌گرفته، تعداد سه مصاحبه برگزیده و هر کدام دو بار در فاصله زمانی ۱۴ روز توسط پژوهشگران کدگذاری شدند که میزان پایایی باز آزمون ۸۸/۴۲ درصد محاسبه شده است که بیانگر آن است که کدگذاری عبارت‌های مصاحبه در دو دوره زمانی مختلف بالغ بر ۸۸ درصد شبیه هم بوده است.

پس از آنکه شاخص‌های مرتبط با مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید بر مبنای روش تحلیل مضمون (مرحله کیفی) استخراج گردید و متغیرهای مشهود و مکنون مدل اندازه‌گیری تبیین شد، در ادامه مبتنی بر متغیرهای مشهود شناسایی شده (شاخص‌ها) در مدل اندازه‌گیری، به تبیین پرسشنامه پژوهش برای آزمون مدل اندازه‌گیری با روش تحلیل عامل تأییدی پرداخته شد. در این راستا پرسشنامه پژوهش از ۶۷ شاخص اندازه‌گیری تشکیل یافته است که روایی آن به روش محتوایی تأیید گردید. به این منظور گویه‌های سوالی طراحی شده برای سنجش مدل اندازه‌گیری هریک از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی در اختیار تعدادی از خبرگان و صاحب‌نظران دانشگاهی قرار گرفت و قابلیت سنجش هریک از سوالات از متغیر و مؤلفه مربوط به خود توسط خبرگان بصورت محتوایی تأیید گردید. همچنین پایایی پرسشنامه نیز به روش آلفای کرونباخ به میزان (۰/۸۴۷) محاسبه گردید که قابلیت اعتماد ابزار گردآوری داده‌ها را تأیید می‌نماید.

در نهایت تجزیه و تحلیل داده‌ها در مرحله کمی نیز با استفاده از نرم‌افزار Amos ۲۶ برای اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری هریک از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید

۱ - Clarck & Brun

۲ - Credibility

۳ - Confirmability

با روش تحلیل عامل تأییدی انجام شد. به این منظور، مدل اندازه‌گیری هر یک از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید در نرم‌افزار Amos ۲۶ طراحی گردید و بر مبنای روش تحلیل عامل تأییدی، اعتبار مدل‌های اندازه‌گیری آزمون شد تا مشخص شود که آیا مؤلفه‌ها و شاخص‌های ارائه شده در مدل بخوبی از متغیر حمایت کرده‌اند یا خیر. در ادامه به تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش پرداخته شده است.

۵- یافته‌های پژوهش

۵-۱- یافته‌های بخش کیفی

همان‌گونه که در فراگرد اجرای پژوهش بیان گردید، در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه، از روش تحلیل مضمون (تم) استفاده شده است که شامل فرآیند شش مرحله‌ای تحلیل تم کلارک و براون (۲۰۰۶) می‌باشد. در این راستا برای شناسایی مؤلفه‌ها و شاخص‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید، در ابتدا محقق عبارتهای بیانی مصاحبه‌شوندگان در طول فرآیند مصاحبه را جمع‌بندی نمود و در گام نخست پس از چندین مرحله مطالعه و غوطه‌ور شدن در داده‌ها، آشنایی نسبی از آنان کسب نمود (مرحله اول؛ آشنایی با داده‌ها). در مرحله دوم، از بین عبارتهای بیانی مصاحبه‌شوندگان، تعداد ۱۴۹ عبارت استخراج گردید و کدگذاری آنان صورت گرفت. در مرحله سوم تعداد ۶۷ مضمون پایه (مفاهیم گزینشی) از بین عبارتهای بیانی مصاحبه‌شوندگان احصاء شد. در مرحله چهارم با انجام بازبینی مجدد در بین کدهای گزینشی، تعداد ۱۱ مقوله فرعی (مضامین سازمان‌دهنده) شکل‌دهی شد. در مرحله پنجم نیز پژوهشگران با اجرای اعمال رفت و برگشتی در میان تم‌های فرعی، آنان را در قالب ۳ مقوله اصلی دسته‌بندی نمودند. مرحله پایانی تحلیل مضمون نیز شامل ارائه گزارش نهایی می‌باشد که نتایج نهایی تحلیل مضمون (تم) در جدول (۱) تا (۳) گزارش گردیده است.

جدول شماره ۱: کدگذاری باز مرتبط با مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی

شرح مضمون پایه	کد مضمون پایه	شرح مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
احساس امنیت خاطر	BC۱۱	امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی (BC۱)	مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی (BC)
احساس آزادی عمل در چارچوب قوانین	BC۱۲		
آزادی‌های مدنی	BC۱۳		
فقدان خشونت و ارباب سیاسی	BC۱۴		
فقدان تنش‌های قومی- نژادی	BC۱۵		
فقدان جهت‌گیری‌های سیاسی- سلیقه‌ای	BC۱۶		
استقلال فکری در فرآیند تولید	BC۱۷		
حفظ مالکیت فکری و معنوی تولیدکنندگان	BC۱۸		
ترویج روحیه مدیریت جهادی در عرصه تولید	BC۲۱	فرهنگ مقاوتی تولید (BC۲)	
تعهد و مسئولیت‌پذیری	BC۲۲		
داشتن دیدگاه سیستمی به‌جای رویکرد جزیره‌ای	BC۲۳		
شایسته‌سالاری در واگذاری مسئولیت‌ها	BC۲۴		
فرهنگ حمایت از تولید داخلی	BC۲۵		
فرهنگ جلوگیری از اسراف و اشراف‌زدگی	BC۲۶		
دوری‌گزینی از فرهنگ راحت‌طلبی و دلالی	BC۲۷		
تطابق مدل‌های اقتصادی با باورهای اعتقادی- اجتماعی	BC۲۸		

جوان‌گرایی در اجرای فرآیندها	BC۲۹	مهارت‌های حرفه‌ای تولید (BC۳)
ارتقای تخصص و مهارت‌های شغلی	BC۳۱	
بهره‌مندی از دانش روز برای کاهش هزینه‌ها	BC۳۲	
ارتقای مهارت‌های مدیریت راهبردی برای مواجهه با بحران‌های محیطی	BC۳۳	
افزایش سطح آگاهی از قوانین و رویه‌های تولید	BC۳۴	
تأمین منابع مالی تولید	BC۴۱	دسترسی به منابع تولید (BC۴)
تأمین منابع انسانی از جامعه نخبگانی و جوان کشور	BC۴۲	
تأمین مواد اولیه با تأکید بر منابع داخلی	BC۴۳	
امکان‌سنجی تولید مبتنی بر نیازسنجی منابع در موقعیت‌های جغرافیایی	BC۴۴	
توزیع شفاف و عادلانه منابع	BC۴۵	

نتایج تحلیل مضمون در جدول (۱) نشان می‌دهد، مضمون فراگیر "مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی" از چهار مضمون سازمان‌دهنده "امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی"، "فرهنگ مقاوتی تولید"، "مهارت‌های حرفه‌ای تولید"، و "دسترسی به منابع تولید"، ۲۶ مضمون پایه و همچنین ۵۸ عبارت‌های بیانی‌گزینه‌ی خبرگان تشکیل یافته است.

جدول شماره ۲: کدگذاری باز مرتبط با مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی

شرح مضمون پایه	کد مضمون پایه	شرح مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
سیاست‌گذاری بانیات اقتصادی	SC۱۱	سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر تولید (SC۱)	مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی (SC)
قانون‌گذاری شفاف و بدون ابهام	SC۱۲		
کوچک‌سازی اقتصاد دولتی و ایجاد حاکمیت شرکتی	SC۱۳		
دوری از انحصارطلبی دولتی و ایجاد فضای رقابتی	SC۱۴		
قوانین محدودکننده برای حمایت از تولید داخلی	SC۱۵		
ایجاد نهادهای کارآمد مالی، قضایی و اداری ناظر	SC۲۱	نظام‌ها و نهادهای بسترساز تولید (SC۲)	
تشکیل نهادهای مرجع برای تضمین اجرای توافقات و قراردادهای	SC۲۲		
تشکیل نظام مالیاتی هدفمند	SC۲۳		
چابک‌سازی ساختار اقتصادی	SC۲۴		
ایجاد نظام اطلاعاتی شفاف برای حذف ساختارهای رانتی و غیرمولد	SC۲۵		
ایجاد ساختارهای کارآمد برای مبارزه با قاچاق	SC۲۶	ارتباطات یکپارچه و هم‌افزا (SC۳)	
کاهش پیچیدگی و ارتقای کیفیت بروکراسی	SC۳۱		
استقلال دستگاه‌ها و نهادهای اقتصادی	SC۳۲		
ایجاد کانال‌های توزیع و صادرات	SC۳۳		
تقویت ارتباطات بین صنایع و دانشگاه	SC۳۴		

مدیریت ارتباطات پایدار در کل زنجیره تأمین تولید	SC۳۵		فرآیندهای اثربخش پشتیبان تولید (SC۴)
تأکید بر ضابطه‌مداری بجای رابطه‌مداری در روابط	SC۳۶		
جلوگیری از موازی‌کاری دستگاه‌ها و نهادها	SC۳۷		
هم‌افزایی بین دستگاه‌های اجرایی و قانون‌گذار	SC۳۸		
تأمین خدمات عمومی برای تولید	SC۴۱		
حفظ مالکیت معنوی و مادی تولیدکنندگان	SC۴۲		
پشتیبانی نظام بیمه از تولیدکنندگان	SC۴۳		
ایجاد تناسب بین بازدهی تولید و نرخ بهره بانکی	SC۴۴		
تمرکز بر لایه‌های پایینی صنایع	SC۴۵		
تأمین فناوری‌های روز جهت افزایش بهره‌وری	SC۴۶		
توسعه برند کالاهای ایرانی	SC۴۷		
توسعه نظام توزیع و بازاریابی ملی و منطقه‌ای	SC۴۸		

نتایج تحلیل مضمون در جدول (۲) نشان می‌دهد، مضمون فراگیر "مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی" از چهار مضمون سازمان‌دهنده "سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر تولید"، "نظام‌ها و نهادهای بسترساز تولید"، "ارتباطات یکپارچه و هم‌افزا"، و "فرآیندهای اثربخش پشتیبان تولید"، ۲۷ مضمون پایه و همچنین ۵۶ عبارت‌های بیانی‌گزینشی خبرگان تشکیل یافته است.

جدول شماره ۳: کدگذاری باز مرتبط با مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی

مضمون فراگیر	شرح مضمون سازمان دهنده	کد مضمون پایه	شرح مضمون پایه
مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی (EC)	روابط و تعاملات بین‌المللی (EC۱)	EC۱۱	روابط سیاسی و تجاری بین‌المللی و منطقه‌ای
		EC۱۲	عضویت در سازمان‌های بین‌المللی
		EC۱۳	بکارگیری دیپلماسی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
		EC۱۴	سرمایه‌گذاری بین‌المللی در صنایع کمتر توسعه یافته
مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی (EC)	تهدیدات پیرامونی (EC۲)	EC۲۱	شوکه‌های سیاسی ملی و بین‌المللی
		EC۲۲	تهدیدات داخلی و خارجی امنیتی - سیاسی
		EC۲۳	اختلال در راه‌ها و مسیرهای ارتباطی بین‌المللی
		EC۲۴	بالا رفتن شاخص ریسک اقتصادی بین‌المللی
		EC۲۵	اعمال تحریم‌های بین‌المللی گسترده
مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی (EC)	قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی (EC۳)	EC۳۱	نفوذ سیاسی - نظامی منطقه‌ای و بین‌المللی
		EC۳۲	تاب‌آوری در برابر با تحریم‌ها و تهدیدات بیرونی
		EC۳۳	همسویی سیاست‌های داخلی با خارجی
		EC۳۴	پیش‌بینی دقیق محیط اقتصادی بین‌المللی
		EC۳۵	اتخاذ راهبردها مبتنی بر تحلیل محیط خرد و کلان بین‌المللی

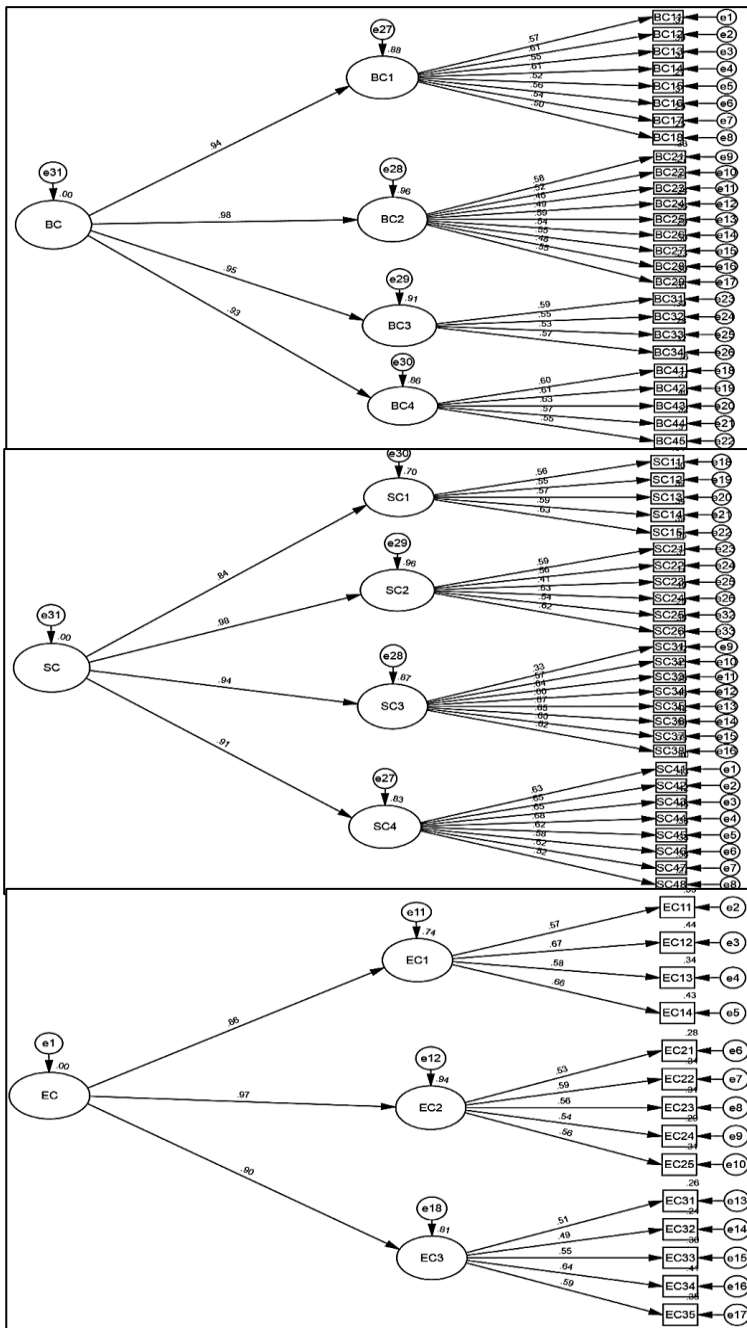
نتایج تحلیل مضمون در جدول (۳) نشان می‌دهد، مضمون فراگیر "مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی" از سه مضمون سازمان‌دهنده "روابط و تعاملات بین‌المللی"، "تهدیدات پیرامونی"، و "قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی"، ۱۴ مضمون پایه و همچنین ۳۵ عبارت‌های بیانی‌گزینشی خبرگان تشکیل یافته است.

در ادامه به منظور اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری هریک از مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید، به تجزیه و تحلیل داده‌های کمی احصا شده از مرحله دوم پژوهش مبتنی بر آزمون تحلیل عاملی تأییدی در نرم‌افزار Amos ۲۶ پرداخته شده است.

۵-۲- اعتبارسنجی مدل‌های اندازه‌گیری به روش تحلیل عامل تأییدی

در این پژوهش به منظور ارزیابی و سنجش اعتبار مدل‌های اندازه‌گیری احصا شده از مرحله کیفی (تحلیل مضمون) که در بخش قبلی ارائه گردیده است، از روش تحلیل عامل تأییدی در نرم‌افزار Amos ۲۶ بهره گرفته شده است. در این راستا پس از مشخص شدن متغیرهای مکنون و مشهود مدل‌های اندازه‌گیری مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید که در جدول (۱) تا (۳) ارائه گردیده است، به اعتبارسنجی و آزمون این مدل‌ها مبتنی بر داده‌های احصا شده از پرسشنامه در مرحله دوم پژوهش پرداخته شد. به این منظور مدل اندازه‌گیری عوامل یاد شده در نرم‌افزار Amos ۲۶ طراحی گردید و آزمون تحلیل عامل تأییدی برای آنان اجرا گردید که در ادامه به تشریح یافته‌های این بخش پرداخته شده است.

خروجی نهایی تحلیل عاملی تأییدی مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری مؤلفه‌های امنیت اقتصادی در شکل (۱) نشان داده شده است که بیانگر ضرایب عاملی بالای هریک از متغیرهای آشکار و مکنون مربوط به متغیرها می‌باشد. به عبارت دیگر نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد که هریک از مؤلفه‌های شناسایی شده بخوبی از مدل اندازه‌گیری خود حمایت کرده‌اند (با توجه به بار عاملی بالای ۰/۳ هریک از مؤلفه‌ها) و مؤلفه‌های خوبی برای متغیر مکنون خود می‌باشند. همچنین نتایج تحلیل عاملی مربوط به هریک از مدل‌های اندازه‌گیری نیز نشان می‌دهد که شاخص‌های اندازه‌گیری ارائه شده برای هریک از آنان (با توجه به بار عاملی بالای ۰/۳ هریک از شاخص‌ها) بخوبی از مؤلفه مربوط به خود حمایت کرده و در واقع ابزار مناسبی برای سنجش متغیر مکنون خود می‌باشند.

شکل شماره ۱ : تحلیل عامل تأییدی مدل‌های اندازه‌گیری مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید

هنگامی که یک مدل بطور مناسبی مشخص گردید و داده‌ها بطور صحیح وارد گردیدند، برازش داده‌ها به مدل فرضی را باید مورد ارزیابی قرار داد. تعدادی شاخص برای ارزیابی این موضوع که مدل تا چه حد روابط مشاهده شده بین متغیرهای قابل اندازه‌گیری را توصیف می‌نماید، بکار برده می‌شوند. این شاخص‌ها در گروه‌های مختلفی نامگذاری شده که از مهمترین آنان شاخص‌های مطلق و مقایسه‌ای می‌باشند. شاخص‌های مطلق شاخص‌هایی هستند که صرفاً به محاسبه X^2 ، X^2/df و ضریب تشخیص مدل اختصاص می‌یابند. از مهمترین آنان شاخص‌های X^2 و X^2/df است که شاخص‌هایی برای ارزیابی مناسب بودن برازش مدل می‌باشند. دو شاخص مطلق برازش دیگر جذر میانگین مربعی استاندارد شده (RMR) می‌باشد که میانگین اختلاف‌های بین همبستگی‌های مشاهده شده و مورد انتظار بین برآورد تمام پارامترهاست و جذر میانگین مربع خطای تقریب (RMSEA) که ساده بودن مدل را تعدیل می‌نماید. از جمله شاخص‌های دیگر برازش مدل شاخص‌های مقایسه‌ای یا تطبیقی می‌باشند که شاخص مطلق برازش مدل مورد نظر را با شاخص مطلق برازش مدل پایه مقایسه می‌کنند. در این نوع شاخص‌ها فرض بر این است که یک مدل کاملاً آزاد بدون هیچ‌گونه ارتباطی وجود دارد که به آن مدل صفر یا پایه می‌گویند که دارای شاخص‌های مطلق برازش مربوط به خود می‌باشد. بر اساس این شاخص‌ها می‌توان به مقایسه شاخص‌های مطلق برازش مدل فرضی با مدل پایه پرداخته شود به نحوی که هرچه اختلاف بین این شاخص‌ها بیشتر باشد اعتبار مدل فرضی ایجاد شده بالاتر خواهد بود. از معروف‌ترین شاخص‌های مقایسه‌ای می‌توان به شاخص CFI و GFI اشاره نمود.

میزان قابل قبول برای هر یک از شاخص‌های مطلق و مقایسه‌ای بر اساس محاسبات هیر (۱۹۹۳) در جدول (۴) آورده شده است. شاخص‌های کلی برازش الگوی اندازه‌گیری (تحلیل عاملی تأییدی) مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید نیز در جدول (۴) ارائه شده است که بیانگر آن است که الگوهای اندازه‌گیری از برازش خوبی برخوردار بوده و به عبارتی شاخص‌ها این مورد را تأیید می‌کنند که مؤلفه‌ها به خوبی از الگو حمایت می‌کنند.

جدول شماره ۴: شاخص‌های کلی برازش الگوهای اندازه‌گیری پژوهش

سازه / شاخص	X ² / df	P	RMSEA	CFI	CMIN	RMR	GFI
میزان قابل قبول	< ۳	< ۰/۰۰۵	< ۰/۰۷	> ۰/۸	---	< ۰/۰۵	> ۰/۸
مدل مؤلفه‌های رفتاری	۲/۷۴۷	۰/۰۰۰	۰/۰۵۷	۰/۸۷۲	۸۱۰/۴۷۶	۰/۰۲۸	۰/۸۹۲
مدل مؤلفه‌های ساختاری	۲/۹۲۲	۰/۰۰۰	۰/۰۶۵	۰/۸۵۱	۹۶۲/۹۶۵	۰/۰۳۲	۰/۸۶۱
مدل مؤلفه‌های محیطی	۲/۵۸۷	۰/۰۰۰	۰/۰۵۴	۰/۹۳۳	۱۹۱/۴۴۴	۰/۰۲۴	۰/۹۵۳

همچنین نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معناداری در رابطه با تمامی مسیرهای مدل کمتر از ۰/۰۵ بوده و مقدار بحرانی بیشتر از ۱/۹۶ می‌باشد، لذا بارهای عاملی در رابطه با تمامی مسیرها معنی‌دار بوده و همبستگی رابطه‌های موجود در مدل‌های اندازه‌گیری تأیید می‌گردد.

جدول شماره ۵: ضرایب، نسبت‌های بحرانی و سطح معناداری مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش

نام مدل اندازه‌گیری	مسیرها	ضریب استاندارد	سطح معناداری	مقدار بحرانی	خطای استاندارد
مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی	امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی <--- BC ₁	.۹۴۰	۰.۰۰۰	۱۳.۱۷۷	.۳۰۷
	فرهنگ مقاوتی تولید <--- BC ₂	.۹۸۲	۰.۰۰۰	۱۳.۷۵۸	.۲۹۳
	مهارت‌های حرفه‌ای تولید <--- BC ₃	.۹۵۲	۰.۰۰۰	۱۳.۵۹۴	.۳۰۱
	دسترسی به منابع تولید <--- BC ₄	.۹۲۹	۰.۰۰۰	۱۳.۷۵۹	.۳۲۸
مؤلفه‌های ساختاری	سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر تولید <--- SC ₁	.۸۳۹	۰.۰۰۰	۱۱.۶۹۹	.۳۱۳
	نظام‌ها و نهادهای بسترساز تولید <--- SC ₂	.۹۸۰	۰.۰۰۰	۱۴.۱۷۸	.۳۴۰

۰.۴۶۶	۷.۴۷۴	۰.۰۰۰	۰.۹۳۵	ارتباطات یکپارچه و هم‌افزا <--- SC۲	امنیت اقتصادی
۰.۳۲۵	۱۴.۵۹۳	۰.۰۰۰	۰.۹۱۰	فرآیندهای اثربخش پشتیبان تولید <--- SC۴	
۰.۱۰۱	۱۱.۶۲۶	۰.۰۰۰	۰.۸۵۹	روابط و تعاملات بین‌المللی <--- EC۱	مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی
۰.۱۲۱	۱۱.۵۰۶	۰.۰۰۰	۰.۹۷۰	تهدیدات پیرامونی <--- EC۲	
۰.۱۰۱	۱۰.۶۶۲	۰.۰۰۰	۰.۸۹۸	قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی <--- EC۳	

از سوی دیگر نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد که در بین "مؤلفه‌های رفتاری" امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید، مؤلفه BC۲ (فرهنگ مقاوتی تولید) با بار عاملی ۰/۹۸۲ بیشترین و مؤلفه BC۴ (دسترسی به منابع تولید) با بار عاملی ۰/۹۲۹ کمترین حمایت را از مدل اندازه‌گیری "مؤلفه‌های رفتاری" داشته‌اند. در بین مؤلفه‌های "ساختاری امنیت اقتصادی"، شاخص SC۲ (نظام‌ها و نهادهای بسترساز تولید) با بار عاملی ۰/۹۸۰ بیشترین و مؤلفه SC۱ (سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر تولید) با بار عاملی ۰/۸۳۹ کمترین حمایت را از مدل اندازه‌گیری "مؤلفه‌های ساختاری" داشته‌اند. همچنین در بین مؤلفه‌های "محیطی امنیت اقتصادی"، شاخص EC۲ (تهدیدات پیرامونی) با بار عاملی ۰/۹۷۰ بیشترین و مؤلفه EC۱ (روابط و تعاملات بین‌المللی) با بار عاملی ۰/۸۵۹ کمترین حمایت را از مدل اندازه‌گیری "مؤلفه‌های محیطی" داشته‌اند.

۶- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

این پژوهش با هدف تبیین مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید و اعتبارسنجی آنان در طی مطالعه‌ای آمیخته انجام شده است. نتایج بخش کیفی پژوهش با رویکرد تحلیل مضمون منتج به شناسایی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید گردید که از سه مؤلفه رفتاری (محتوایی)، ساختاری، و محیطی (زمینه‌ای) بر مبنای مدل سه شاخکی تشکیل یافته است که این سه مؤلفه نیز ۱۱ زیر مؤلفه را شامل شدند. در بخش کمی نیز تلاش شد با توزیع پرسشنامه و استفاده از روش تحلیل عامل تأییدی به اعتبارسنجی و آزمون مدل‌های اندازه‌گیری پرداخته شود. نتایج این بخش حاکی از آن است که با توجه به

بارهای عاملی احصا شده در این آزمون، هر سه مدل اندازه‌گیری بخوبی از متغیرهای مکنون خود پشتیبانی نمودند. به عبارت دیگر، شاخص‌های شناسایی شده، ابزار مناسبی برای سنجش مؤلفه‌های خود بوده‌اند.

از سوی دیگر، مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید در چهار دسته تقسیم‌بندی گردیده‌اند که شامل، "امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی"، "فرهنگ مقاوتی تولید"، "مهارت‌های حرفه‌ای تولید"، و "دسترسی به منابع تولید" می‌باشند. بطور کلی یافته‌های این بخش با نتایج پژوهش‌های تائو و همکاران (۲۰۱۹)، ریوف (۱۳۹۷) و براوچ و همکاران (۲۰۱۱) سازگار می‌باشد. آنان نیز در مجموع به برخی از مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی، مانند احساس امنیت خاطر، آزادی‌های مدنی، فقدان خشونت و ارباب سیاسی، فقدان جهت‌گیری‌های سیاسی - سلیقه‌ای، و حفظ مالکیت فکری و معنوی تولیدکنندگان، اشاره نموده‌اند. با این حال در این تحقیق برخی از مؤلفه‌های رفتاری جدید امنیت اقتصادی شناسایی گردیده‌اند که می‌توان به، روحیه مدیریت جهادی در عرصه تولید، فرهنگ حمایت از تولید داخلی، تأمین منابع انسانی از جامعه نخبگانی و جوان کشور، امکان‌سنجی تولید مبتنی بر نیازسنجی منابع در موقعیت‌های جغرافیایی و ... اشاره نمود.

همچنین نتایج نشان داد، مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید در چهار دسته تقسیم‌بندی گردیده‌اند که شامل، "سیاست‌ها و قوانین تسهیل‌گر تولید"، "نظام‌ها و نهادهای بستر ساز تولید"، "ارتباطات یکپارچه و هم‌افزا"، و "فرآیندهای اثربخش پشتیبان تولید" می‌باشند. یافته‌های این بخش با مطالعات حسینی (۱۳۹۶)، کوهی (۱۳۹۴) و محبی (۱۳۸۹) سازگاری دارند. آنان نیز برخی از مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی، مانند سیاست‌گذاری باثبات اقتصادی، قانون‌گذاری شفاف و بدون ابهام، کوچک‌سازی اقتصاد دولتی و ایجاد حاکمیت شرکتی، دوری از انحصارطلبی دولتی و ایجاد فضای رقابتی، و قوانین محدودکننده برای حمایت از تولید داخلی، ایجاد نهادهای کارآمد مالی، قضایی و اداری ناظر، ایجاد نظام اطلاعاتی شفاف برای حذف ساختارهای رانتی و غیرمولد، ایجاد ساختارهای کارآمد برای مبارزه با قاچاق، کاهش پیچیدگی و ارتقای کیفیت بروکراسی، استقلال دستگاه‌ها و نهادهای اقتصادی، ایجاد کانال‌های توزیع و صادرات، تقویت ارتباطات بین صنایع و دانشگاه، مدیریت ارتباطات پایدار در کل زنجیره تأمین تولید، تأکید بر ضابطه‌مداری بجای رابطه‌مداری در روابط، موازی‌کاری دستگاه‌ها و نهادها، و هم‌افزایی بین دستگاه‌های اجرایی و قانون‌گذار،

را مورد توجه قرار داده‌اند. با این حال در این تحقیق تعدادی از مؤلفه‌های ساختاری جدید امنیت اقتصادی شناسایی گردیده‌اند که می‌توان به، تشکیل نهادهای مرجع برای تضمین اجرای توافقات و قراردادهای، تشکیل نظام مالیاتی هدفمند، چابک‌سازی ساختار اقتصادی، ایجاد تناسب بین بازدهی تولید و نرخ بهره بانکی، تمرکز بر لایه‌های پایینی صنایع، توسعه نظام توزیع و بازاریابی ملی و منطقه‌ای و ... اشاره نمود.

همچنین، مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید در سه دسته تقسیم‌بندی گردیده‌اند که شامل، "روابط و تعاملات بین‌المللی"، "تهدیدات پیرامونی"، و "قدرت منطقه‌ای و بین‌المللی" می‌باشند. مطالعات سان و همکاران (۲۰۲۰) و ژا (۲۰۰۶) نیز تا حدودی با این یافته‌ها سازگاری دارد. آنان به برخی از مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی، مانند روابط سیاسی و تجاری بین‌المللی و منطقه‌ای، عضویت در سازمان‌های بین‌المللی، بکارگیری دیپلماسی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، شوک‌های سیاسی ملی و بین‌المللی، تهدیدات داخلی و خارجی امنیتی-سیاسی، اختلال در راه‌ها و مسیرهای ارتباطی بین‌المللی، بالا رفتن شاخص ریسک اقتصادی بین‌المللی، نفوذ سیاسی-نظامی منطقه‌ای و بین‌المللی، همسویی سیاست‌های داخلی با خارجی، پیش‌بینی دقیق محیط اقتصادی بین‌المللی، اتخاذ راهبردها مبتنی بر تحلیل محیط خرد و کلان بین‌المللی، اشاره نموده‌اند. با این حال در این تحقیق تعدادی از مؤلفه‌های محیطی جدید امنیت اقتصادی شناسایی گردیده‌اند که می‌توان به، سرمایه‌گذاری بین‌المللی در صنایع کمتر توسعه یافته، اعمال تحریم‌های بین‌المللی گسترده، تاب‌آوری در برابر با تحریم‌ها و تهدیدات بیرونی، و ... اشاره نمود.

در ادامه مبتنی بر نتایج احصاء شده، به ارائه پیشینه‌هایی به شرح زیر پرداخته شده است:

(۱) در راستای ارتقای مؤلفه‌های رفتاری امنیت اقتصادی پیشنهاد می‌شود:

- ضروری است که تولیدکنندگان از حقوقی در راستای ایجاد امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی شامل؛ احساس امنیت خاطر، احساس آزادی عمل در چارچوب قوانین، داشتن آزادی‌های مدنی، فقدان خشونت و ارباب سیاسی از سوی دولت‌مردان، فقدان تنش‌های قومی-نژادی، فقدان جهت‌گیری‌های سیاسی-سلیقه‌ای، استقلال فکری در فرآیند تولید، و حفظ مالکیت فکری و معنوی تولیدکنندگان برخوردار باشند.

- ضروری است که به ترویج روحیه مدیریت جهادی در عرصه تولید در بین تولیدکنندگان پرداخته شود، حس تعهد و مسئولیت‌پذیری در قبال جامعه و همچنین مجموعه تحت مدیریت آنان افزایش یابد، تولیدکنندگان دیدگاه سیستمی به‌جای رویکرد جزیره‌ای در تصمیم‌گیری‌های خود داشته باشند، شایسته‌سالاری در واگذاری مسئولیت‌ها بطور کامل در کلیه مراحل شایسته‌گزینی، شایسته‌پروری، شایسته‌گماری و شایسته‌داری انجام شود، فرهنگ حمایت از تولید داخلی در کل کشور توسط مسئولین و دستگاه‌های ذی‌ربط ترویج یابد، فرهنگ جلوگیری از اسراف و اشراف‌زدگی در بین مردم و بویژه مسئولین توسعه یابد، از فرهنگ راحت‌طلبی و دلالی به‌شدت دوری‌گزینی گردد، مدل‌های اقتصادی حاکم بر کسب و کارها با باورهای اعتقادی- اجتماعی مردم تطابق داده شود و جوان‌گرایی در اجرای فرآیندها در تمامی حوزه‌ها در عمل انجام شود.

- ضروری است که در راستای ارتقای تخصص و مهارت‌های شغلی افراد اقدام لازم صورت گیرد، از دانش روز برای کاهش هزینه‌ها حداکثر استفاده شود، مهارت‌های مدیریت راهبردی برای مواجهه با بحران‌های محیطی در بین مدیران و تصمیم‌سازان صنایع توسعه یابد، و سطح آگاهی از قوانین و رویه‌های تولید در بین تولیدکنندگان بالا رفته و آنان با جدیدترین قوانین آشنایی لازم را داشته باشند.

- ضروری است نسبت به تأمین منابع مالی تولید از طریق عرضه سهام تولیدکنندگان در بورس یا اختصاص وام‌های کم بهره اقدام لازم صورت گیرد، منابع انسانی از جامعه نخبگانی و جوان کشور تأمین و از استعدادهای آنان حداکثر بهره‌برداری در راستای تحول در تولید صورت گیرد، مواد اولیه با تأکید بر منابع داخلی تأمین شود تا زنجیره تأمین پایدار محقق گردد، امکان‌سنجی تولید مبتنی بر نیازسنجی منابع در موقعیت‌های جغرافیایی مختلف صورت گرفته و سپس به راه‌اندازی کسب و کارهای جدید اقدام شود و توزیع شفاف و عادلانه منابع در بین تولیدکنندگان صورت گیرد.

۲) در راستای ارتقای مؤلفه‌های ساختاری امنیت اقتصادی پیشنهاد می‌شود:

- ضروری است تا سیاست‌گذاری در حوزه اقتصادی از ثبات لازم برخوردار باشد، قانون‌گذاری شفاف و بدون ابهام انجام شود، اقتصاد دولتی کوچک‌سازی و حاکمیت شرکتی ایجاد شود، از انحصارطلبی دولتی دوری و فضای رقابتی مبتنی بر بازار آزاد ایجاد شود، و قوانین محدودکننده برای حمایت از تولیداتی که مشابه داخلی دارند وضع شود.

- لازم است نسبت به ایجاد نهادهای کارآمد مالی، قضایی و اداری ناظر اقدام لازم صورت گیرد، نهادهای مرجع برای تضمین اجرای توافقی‌ها و قراردادهای تشکیل شوند، نظام مالیاتی هدفمند برای اختصاص مالیات به تولید تشکیل یابد، ساختار اقتصادی چابک‌سازی شده و دولت نقش نظارتی داشته باشد، نظام اطلاعاتی شفاف برای حذف ساختارهای رانتهی و غیرمولد ایجاد شود، و ساختارهای کارآمد برای مبارزه با قاچاق کالا ایجاد شود.

- ضروری است که نسبت به کاهش پیچیدگی و ارتقای کیفیت بروکراسی اقدام لازم صورت گیرد، استقلال دستگاه‌ها و نهادهای اقتصادی حفظ شود، کانال‌های توزیع و صادرات ایجاد و توسعه داده شود، ارتباطات بین صنایع و دانشگاه تقویت شود، مدیریت ارتباطات پایدار در کل زنجیره تأمین تولید ایجاد گردد، بر ضابطه‌مداری بجای رابطه‌مداری در تولید تأکید شود، موازی‌کاری دستگاه‌ها و نهادهای حذف شود، و هم‌افزایی بین دستگاه‌های اجرایی و قانون‌گذار انجام شود.

- بایستی نسبت به تأمین خدمات عمومی برای بخش تولید اقدام شود، مالکیت معنوی و مادی تولیدکنندگان حفظ شود، نظام بیمه از تولیدکنندگان پشتیبانی لازم را نماید، تناسب بین بازدهی تولید و نرخ بهره بانکی ایجاد گردد، تمرکز بر لایه‌های پایینی صنایع صورت گیرد، فناوری‌های روز جهت افزایش بهره‌وری برای تولیدکنندگان تأمین شود، برند کالاهای ایرانی توسعه و یا برندسازی شود، و نظام توزیع و بازاریابی ملی و منطقه‌ای توسعه یابد.

۳) در راستای ارتقای مؤلفه‌های محیطی امنیت اقتصادی پیشنهاد می‌شود:

- لازم است روابط سیاسی و تجاری بین‌المللی و منطقه‌ای با کشورهای دیگر بصورت دوجانبه و چندجانبه گسترش یابد، نسبت به عضویت در سازمان‌های بین‌المللی اعم از سازمان تجارت جهانی، مؤسسه بین‌المللی پول و ... اقدام شود، از دیپلماسی در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ... حداکثر بهره‌برداری شود، و سرمایه‌گذاری بین‌المللی در صنایع کمتر توسعه یافته صورت گیرد.

- بایستی آمادگی لازم برای شوک‌های سیاسی ملی و بین‌المللی در تولیدکنندگان و صنایع ایجاد و سناریوهای مختلف در نظر گرفته شود، تهدیدات داخلی و خارجی امنیتی- سیاسی بخوبی شناسایی و راه‌کارهای مواجهه با آن تعیین شود، مسیرهای جایگزین در هنگام

اختلال در راه‌ها و مسیرهای ارتباطی بین‌المللی پیش‌بینی شود، پیش‌بینی لازم از شاخص ریسک اقتصادی بین‌المللی صورت گیرد، و برآوردهای لازم در مواجهه با تحریم‌های بین‌المللی گسترده و راه‌کارهای برون‌رفت از آن انجام شود.

- بایستی نسبت به افزایش نفوذ سیاسی- نظامی منطقه‌ای و بین‌المللی اقدام شود، تاب‌آوری در برابر با تحریم‌ها و تهدیدات بیرونی افزایش یابد، بین سیاست‌های داخلی با خارجی همسویی ایجاد شود، پیش‌بینی دقیقی از محیط اقتصادی بین‌المللی انجام شود، اتخاذ راهبردها مبتنی بر تحلیل محیط خرد و کلان بین‌المللی صورت گیرد.

در پایان بایستی اشاره نمود که اگرچه در این پژوهش با رویکردی آمیخته به شناسایی و اعتبارسنجی مؤلفه‌های امنیت اقتصادی مؤثر در جهش تولید پرداخته شده است، اما به نظر می‌رسد عوامل دیگری در جهش تولید مؤثر باشند که نقش تعدیل‌گر، میانجی‌گر، راهبردی و ... را ایفاء می‌نمایند که به منظور تبیین آنان بایستی با رویکرد نظریه‌پردازی داده‌بنیان به ارائه مدل پارادایمی و تبیین روابط علت و معلولی بین متغیرها پرداخت که به دلیل محدودیت در قلمرو موضوعی و زمانی پژوهش امکان اجرای آن در این رهیافت نبوده است. بنابراین به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌گردد که در قالب مطالعه‌ای جامع و با روش نظریه‌پردازی داده‌بنیان، به این مسأله بپردازند.

۷- منابع و مآخذ

دهم‌رده قلعه نو، نظر؛ آزادگان، علیه. و بهرامی، فهیمه. (۱۳۹۸). تحلیل روابط کوتاه مدت و بلند مدت عوامل زمینه ساز در تحقق اقتصاد مقاومتی و رونق تولید داخلی. فصلنامه مطالعات بین رشته ای راهبردی، ۹(۳۵): ۱۳۷-۱۹۲.

ریوف، مریم. (۱۳۹۷). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اقتصادی (مطالعه موردی کارکنان بانک صادرات استان قم)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت دولتی، مؤسسه آموزش عالی طلوع مهر.

شکاری، امیرکیاروش. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری مستقیم خارجی با تاکید بر امنیت اقتصادی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد گرایش اقتصاد توسعه و برنامه‌ریزی، دانشکده علوم اقتصاد و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

صادقی، حسین، گلوانی، امین. و خوشخو، اعظم. (۱۳۹۳). برآورد روند شاخص امنیت اقتصادی در ایران (کاربرد منطق فازی)، فصلنامه مطالعات و سیاست‌های اقتصادی، ۱۰ (۲): ۱۷۰-۱۵۳.

صیادزاده، علی، ایمان فرجام نیا، عقیه حجاریان و بهمن طاهری (۱۳۹۲). اثر کسری بودجه بر امنیت اقتصادی ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی، ۱۶ (۶۰): ۲۹-۱۲.

عطوفی، غلامرضا. و جاویدان داروگر، حمیدرضا. (۱۳۹۲). اهمیت و جایگاه امنیت اقتصادی در توسعه پایدار اقتصادی، ماهنامه پژوهش ملل، ۱ (۶).

غلامی، صالحه. (۱۳۹۶). بررسی تطبیقی امنیت اقتصادی از منظر نظام سرمایه داری و اسلامی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اقتصادی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه قم.

محبی، ابوالفضل. (۱۳۸۹). بررسی مؤلفه‌های حقوقی و قضایی امنیت اقتصادی، فصلنامه دیدگاه‌های حقوقی، صص ۲۰۱-۲۲۶.

هاشمیان فر، ع؛ امامی، پ؛ زرنندی، م. و عطایی، پ. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در بین ساکنان مجتمع‌های مسکونی در شهر اصفهان در سال ۱۳۹۲. مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ش ۸.

Hubarieva, I., Chmutova, I., & Maksimova, M. (۲۰۱۶). Ukrainian economy unshadowing as a factor of state economic security management // Economic Annals-XXI, ۱۵۹(۵-۶), ۲۵-۲۸.

Koval, V., Nazarova, K., Hordopolov, V., Kopotiienko, T., Miniailo, V., & Diachenko, Y. (۲۰۱۹). Audit in the state economic security system. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, ۴۱(۳), ۴۱۹-۴۳۰.

Kuklin, A. A., Kuklina, L. N., & Korobkov, I. V. ۲۰۱۸. Diagnostics of region's eco-economic security. International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, ۱۸(۵,۳): ۲۱۵- ۲۲۴.

Nikitina, M. G., Pobirchenko, V. V., Shutaieva, E. A., Karlova, A. I. ۲۰۱۸. The investment component in a nation's economic security: the case of the Russian Federation. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, ۶(۲), ۹۵۸-۹۶۷.

Nikolenko, L., Jurakovskiy, E., Ivanyuta, N., Andronik, O., Sharkovska, S. ۲۰۱۸. Investment policy of governance of economic security of agrarian sector of Ukraine on the basis of Theory of Fuzzy Logics. *Montenegrin Journal of Economics*, ۱۴(۴), ۱۲۵-۱۴۰.

Tao, H., Bhuiyan, M. Z. A., Rahman, M. A., Wang, G., Wang, T., Ahmed, M. M., & Li, J. (۲۰۱۹). Economic perspective analysis of protecting big data security and privacy. *Future Generation Computer Systems*, ۹۸, ۶۶۰-۶۷۱.

Vasilev, V. L., Tuktarova, E. M., & Akhmetshin, E. M. (۲۰۱۳). A balanced scorecard and economic security of companies. *World Applied Sciences Journal*, ۲۷(۱۳ A), ۴۲۴-۴۲۷. doi:۱۰,۵۸۲۹/idosi.wasj.۲۰۱۳,۲۷.elelc..

Identifying and Validating the Components of Economic Security Affecting the Surge in Production: A Mixed Approach

farshid.yaghmaei , reza darabi

Abstract

This study aimed to identify the components of economic security affecting the production surge and validate them based on the exploratory mixed methodology. The statistical population for the qualitative stage consisted of university professors, expert managers of companies in Semnan Industrial Town and officials of relevant organizations. For the quantitative stage, the population consisted of all the managers and senior experts of the said companies. The statistical sample of the qualitative section was determined as ۱۷ people using the purposive judgmental sampling method, while that in the quantitative section was determined as ۳۳۰ people using the stratified random sampling method. The data collection tools in the first stage included semi-structured interviews conducted with experts, whereas a ۶۷-item questionnaire was employed in the second stage, the validity of which was confirmed by the content validity method and the reliability of which was confirmed by Cronbach's alpha (۰,۸۴۷). Qualitative data were analyzed using the thematic analysis method while quantitative data were analyzed using the confirmatory factor analysis method in Amos ۲۶. The results of the qualitative section showed that the components of economic security affecting the production surge included three behavioral (thematic), structural and contextual (environmental) domains, each of which had sub-factors as well. Moreover, the results of the confirmatory factor analysis section indicated that the measurement model of each of the three mentioned components had a good fit. The indicators which had the highest rates of support for their components were the "production resistance culture" indicator among the behavioral components of economic security with a factor loading of ۰,۹۸۲; the "production underlying systems and institutions" indicator among the structural components of economic

security with a factor loading of ۰,۹۸۰; and the "peripheral threats" indicator among the environmental components of economic security with a factor loading of ۰,۹۷۰.

Keywords: Economic Security, Production Surge, Thematic Analysis, Confirmatory Factor Analysis